

Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України

П О С Т А Н О В А

від 23 квітня 1996 р. N 449

Київ

Про затвердження Порядку заготівлі другорядних

лісових матеріалів і здійснення побічних

лісових користувань в лісах України

Відповідно до статей 62 і 64 Лісового кодексу України (3852-12) Кабінет Міністрів України
п о с т а н о в л я є:

Затвердити Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України (додається).

Прем'єр-міністр України Є.МАРЧУК

Міністр

Кабінету Міністрів України В.ПУСТОВОЙТЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 23 квітня 1996 р. N 449

ПОРЯДОК

заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Порядок встановлюється з метою раціонального використання другорядних лісових матеріалів, невиснажливого здійснення побічних лісових користувань для задоволення потреб населення і виробництва в лісових ресурсах і є обов'язковим для виконання всіма постійними і тимчасовими лісокористувачами.

Зазначені лісові ресурси використовуються в порядку спеціального і загального використання.

2. Заготівля другорядних лісових матеріалів та здійснення побічних лісових користувань (включаючи спеціально створені для цього насадження) для потреб виробничої та комерційної діяльності відносяться до спеціального використання, провадяться за плату на підставі спеціального дозволу - лісового квитка і тільки у межах відведених земельних ділянок лісового фонду.

Форма лісового квитка і порядок його видачі визначаються законодавством.

3. Збір громадянами у лісах дикорослих трав'янистих рослин, квітів, грибів, ягід, горіхів та інших плодів для власного споживання належить до загального використання лісових

ресурсів і провадиться безкоштовно.

4. Загальне використання лісових ресурсів місцевого значення може бути обмежене місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування згідно із законодавством.

5. Дія цього Порядку не поширюється на заготівлю деяких ресурсів (лікарської сировини, ягід тощо) та здійснення користувань (заготівля сіна, випасання худоби тощо) на сільськогосподарських угіддях, наданих для потреб лісового господарства.

6. Заготівля другорядних лісових матеріалів і побічні лісові користування повинні здійснюватися способами та у терміни, що виключають можливість заподіяння шкоди лісу.

ЗАГОТІВЛЯ ДРУГОРЯДНИХ ЛІСОВИХ МАТЕРІАЛІВ

Заготівля пнів

7. Деревні пні заготовляються для одержання осмолу (сировина для смолоскипидарного виробництва) та дров.

До початку робіт, пов'язаних із заготівлею пнів, лісокористувачі складають технологічні карти. Тимчасові лісокористувачі повинні погоджувати технологічні карти з постійними лісокористувачами.

Терміни проведення робіт визначаються постійними лісокористувачами і зазначаються у лісовому квитку.

8. Викорчувані пні очищають від залишків ґрунту, розробляють на частини і складають у штабелі біля доріг; їх облік здійснюють у складових кубічних метрах.

9. Після завершення робіт територія, де заготовлялися пні, повинна бути приведена до стану, придатного для лісогосподарського використання.

10. Забороняється заготівля пнів у п'ятдесятиметровій смузі постійних водотоків.

Заготівля лубу

11. Луб заготовляється шляхом знімання кори з дерев, призначених для рубки у поточному році. Робота проводиться в період інтенсивного руху соків (квітень-травень). Луб обраховується у вагових одиницях.

Заготівля кори

12. Кора деревних порід заготовляється з метою одержання лікарської та технічної сировини (кора дуба, крушини, калини, ялини тощо), а також - сировини для виробництва дьогтю.

13. Кору для медичних цілей дозволяється заготовляти у весняний період із дерев та чагарників, призначених для рубки в поточному році.

Заготівля кори для технічних потреб допускається в терміни і в обсягах, що забезпечують своєчасне відновлення і відтворення її запасів.

14. Кора для виробництва дьогтю (берест) заготовляється з дерев берези діаметром понад 12 сантиметрів, призначених до рубки в найближчі два роки.

Знімання бересту з дерев здійснюється у весняно-літній та осінній періоди без пошкодження лубу і камбію. Висота знімання бересту на дереві не повинна перевищувати половини загальної його висоти.

Заготівля бересту із зрубаних і вітровальних дерев провадиться протягом року.

Заготівля деревної зелені

15. До деревної зелені належать дрібні пагони та гілки з дерев, підліску, підросту та цілі дерева, що заготовляються для приготування корму тваринам, а також для технічних, ритуальних та інших потреб.

16. Сировинну базу деревної зелені визначають постійні лісокористувачі на пробних ділянках. Облік деревної зелені здійснюють у вагових одиницях, цілих дерев - у штуках.

17. Заготівлю деревної зелені провадять на спеціально визначених ділянках або суміщають з проведенням інших видів рубок. Із дерев, що ростуть, зелень заготовляють тільки під час обрізування гілок при формуванні крони.

ЗДІЙСНЕННЯ ПОБІЧНИХ ЛІСОВИХ КОРИСТУВАНЬ

Заготівля (збирання) дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин

18. Основу ресурсної бази для заготівлі в лісах дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин становлять:

ягідники у разі проективного покриття ними понад 10 відсотків площі земель лісового фонду і лікарські рослини - 5 відсотків;

насадження, у складі яких нараховується понад 50 плодових і горіхоплідних кущів і дерев на гектарі.

19. Обсяги щорічних заготівель продукції встановлюються постійними лісокористувачами на підставі матеріалів лісовпорядкування.

20. Заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, технічної сировини провадиться способами, що виключають виснаження їх ресурсів.

21. Збір рослин (їх частин) і грибів, занесених до Червоної книги України, забороняється.

22. Заготівля лісових продуктів для одержання харчової та лікарської сировини в лісах, де здійснювалися заходи боротьби із шкідниками та хворобами з використанням хімічних засобів, і в лісонасадженнях, що знаходяться у смузі відводу автомобільних шляхів і зонах впливу хімічних та промислових виробництв, провадиться з дотриманням відповідних санітарних норм і правил.

23. Оптимальні терміни заготівель дикорослих плодів і грибів визначаються постійними лісокористувачами, виходячи із календарних термінів їх досягання і зазначаються у лісовому квитку.

24. Під час збирання лікарських рослин необхідно дотримуватись таких вимог:

заготовляти підземні частини рослин (коріння, кореневища, бульби, цибулини) тільки після досягання і осипання насіння, залишати частину рослин для відновлення заростей, а молоді рослини

- для подальшого росту;

зрізати траву без грубих приземних частин, не виривати рослини з корінням, кореневищами, бульбами, цибулинами;

заготовляти кору тільки на деревах, призначених для рубки у поточному році, бруньки - ранньою весною до їх набухання і розпускання;

залишати кращі екземпляри квіток і суцвіть для запилення і наступного відновлення рослин, не допускати зрізування та обламування гілок дерев і чагарників.

25. Збір лікарської сировини допускається в таких межах (від загального біологічного запасу на ділянці):

підземних частин рослин (коріння, кореневища, бульби, цибулини) - до 10 відсотків;

трави, листя, квіток, суцвіть трав'янистих рослин, дерев і чагарників - до 40 відсотків.

26. Постійні лісокористувачі під час здійснення побічних користувань зобов'язані забезпечувати невиснажливість ресурсів харчових, лікарських і технічних рослин з урахуванням збереження цілісності екосистем:

здійснювати агротехнічні заходи сприяння природному відтворенню рослин та підвищенню їх продуктивності;

підтримувати лісові ділянки, де здійснюються побічні лісові користування, у належному санітарному стані;

забезпечувати охорону ягідників, плодових, горіхоплідних та інших насаджень, заростей лікарських рослин тощо від хижацького використання і знищення.

27. Заготівля рослинної сировини на одній і тій же території проводиться періодично, зокрема:

суцвіть, плодів, інших надземних органів однорічних рослин - один раз на два роки;

надземних частин багаторічних рослин (листя, стебла, бруньки)

- один раз на п'ять років;

підземних частин всіх рослин - один раз у десять років.

Заготівля деревних соків

28. Ресурсною базою для заготівлі соків є:

придатні для підсочки дерева спеціально створених для цієї мети насаджень;

ділянки лісу, які виділяються за 10 років до рубки головного користування або інших видів рубок (у разі призначення насадження до рубки);

пні дерев, зрубаних напередодні соковиділення.

До ресурсної бази не включають деревостани III і нижчих класів бонітету, насадження з діаметром дерев до 20 сантиметрів та за наявності на одному гектарі менш як 50 дерев з діаметром понад 20 сантиметрів.

29. Сезон підсочки починається з настанням вегетаційного періоду.

Для добування соку на придатних для цього деревах свердлять на висоті 30-50 сантиметрів від поверхні землі канали діаметром до 1,5 сантиметра, завглибшки до 5 сантиметрів (без урахування товщини кори). З метою полегшення свердління зачищають сокирою або стругом кору дерева, не допускаючи пошкодження луб'яного шару.

Перед свердлінням каналів роблять пробні уколи в кору до деревини. Поява краплин соку свідчить про можливість його заготівлі.

Заготівля соків шляхом зарубів і запилів на деревах забороняється.

30. На деревах діаметром 20-24 сантиметри робиться один канал, діаметром 28-32 сантиметри - два, діаметром 36 сантиметрів і більше - три канали.

У разі коли на дереві роблять два і більше підсочних каналів, вони розташовуються по обводу стовбура на відстані 5-10 сантиметрів з таким розрахунком, щоб із двох каналів сік стікав в один сокоприймач.

31. Після закінчення сезону канали замазують садовим варом, віконною замазкою, живичною пастою або глиною з вапном. У наступний сезон канали закладають на рівні каналів першого року підсочки з дотриманням установлених інтервалів.

32. У разі погіршення санітарного стану насаджень заготівля соку припиняється достроково на підставі висновку лісопатолога.

Розміщення пасік

33. Найбільш придатними для розміщення пасік є мішані ліси з наявністю медоносів: липи, клена, верби, горобини, жимолості, крушини, глоду, чорниці, малини, вересу, калини, терну тощо.

Період розміщення вуликів і пасік визначається залежно від календарних термінів цвітіння медоносів.

34. Місця розміщення вуликів і пасік визначаються постійними користувачами земельних ділянок лісового фонду з урахуванням умов ведення лісового господарства та спеціального використання лісових ресурсів.

35. З метою раціонального використання медоносів лісу і лучного різнотрав'я ділянки для розміщення вуликів і пасік виділяються переважно на узліссях, галявинах та інших не вкритих лісовою рослинністю землях.

36. На ділянках для розміщення вуликів і пасік дозволяється спорудження тимчасових (не капітальних) будівель без права вирубування дерев і чагарників, розчищення та розорювання земельних ділянок лісового фонду.

37. Розміщення пасік у місцях масового відпочинку людей забороняється.

Заготівля сіна і випасання худоби

38. Для сінокосіння можуть використовуватися незаліснені зруби, галявини та інші не вкриті лісовою рослинністю землі, на яких не очікується природне лісовідновлення.

В окремих випадках для заготівлі сіна можуть використовуватися міжряддя лісових культур, плантацій, зріджені лісонасадження.

39. Початком заготівлі сіна на природних злакових травостоях є фаза колосіння, а бобових трав - фаза бутонізації - початок цвітіння. У разі наявності у травостої видів рослин, віднесених до Червоної книги України, термін заготівлі сіна визначається за погодженням з органами охорони навколишнього природного середовища.

Термін сінокосіння зазначається у лісовому квитку.

40. Випасання худоби, за винятком кіз, дозволяється на вкритих і не вкритих лісовою рослинністю землях лісового фонду, якщо це не завдає їм шкоди.

Місця та терміни випасання худоби зазначаються у лісовому квитку.

41. На територіях об'єктів природно-заповідного фонду випасання худоби може здійснюватися лише за умови, що воно не суперечить їх цільовому призначенню.

42. Випасання худоби забороняється:

у державних захисних і полезахисних лісових смугах, протиерозійних лісах, особливо цінних лісових масивах, лісах першого та другого поясів зон санітарної охорони джерел водопостачання, лісах першої і другої зон округів санітарної охорони лікувально-оздоровчих територій та інших категорій захисності лісів, де це передбачено законодавчими актами;

на площах лісових культур, природних молодняків і у насадженнях з наявністю життєздатного підросту - до досягнення ними висоти, коли вершини не пошкоджуються

тваринами, на лісонасінневих та інших плантаціях, а також ділянках, де проводяться заходи сприяння природному поновленню лісів;

на зрубках та інших не вкритих лісовою рослинністю землях, призначених для природного відновлення лісів;

на площах з легкорозмивними та легкорозвіюваними ґрунтами та у місцях масового зростання ягідників і грибів;

без пастуха, за винятком випасання на огорожених ділянках або на прив'язі;

з використанням собак.

За рішенням місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, в межах їх компетенції, можуть передбачатись також інші обмеження випасання худоби в лісах.

43. Власники худоби зобов'язані за вказівкою постійних лісокористувачів зводити огорожі навколо прогонів для худоби та пасовищ, розташованих поблизу лісових культур, розсадників та інших ділянок лісу.

Збирання лісової підстилки

44. Збирання лісової підстилки допускається в окремих випадках у лісах другої групи, причому на одній і тій же площі не частіше ніж один раз протягом 5 років. Термін збирання зазначається у лісовому квитку.

45. Збирання лісової підстилки забороняється на лісових ділянках, розташованих у бідних лісорослинних умовах, на ділянках, де ґрунти піддаються ерозії, та в місцях масового розмноження грибів.

Заготівля очерету

46. Заготівля очерету провадиться на земельних ділянках лісового фонду з урахуванням збереження сприятливих умов для життя диких тварин і птахів, інших вимог охорони навколишнього природного середовища.

Терміни заготівлі очерету зазначаються у лісовому квитку.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛІСОКОРИСТУВАЧІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ПОРЯДКУ

47. У разі порушення цього Порядку лісокористувачі несуть відповідальність згідно із законодавством.